

Ar senču pašlepnumu ikdienā

Rudens laukos apturējis steigu. Darbi paveikti, zemnieku ikdiena kļuvusi rīmtāka.

“Tas ātrais ritenis nu jau griežas lēnāk,” saka Vaives pagasta zemnieku saimniecības “Bajāri” saimniece INTA EZERNIECE un pārļaiž skatu laukiem. Turpat netālu no mājas aplokā gaļas lopu ganāmpulks, otrpus mājas sarindoti bišu stropi. Lauks uzarts, lai pavasarī atkal varētu sēt un stādīt.

SARMĪTE FELDMANE, teksts un foto

“It kā jau neesmu pasaules malā, līdz Rāmuļiem astoņi kilometri, līdz Vecpiebalgas šosejai pieci, Dzērbenes pagasta robežai kilometrs, tomēr Vaives pagasta gals. Trīs kilometru attālumā nav nevienas intensīvās saimniecības, tā kā arī iegūtais medus ir bioloģisks,” stāsta rāmuliete.

Zeme ir, jāsaimnieko

“Bajāri” ir neliela bioloģiskā saimniecība, kuru izveidoja Intas mamma, kad atguva zemi. “Māju mans vecaistēvs uzcēla savam tēvam, kurš bija brīvības cīnītājs un dabūja zemi. Vecaistēvs Kārlis Metāls bija lepns vīrs. Izmācījās grāmatvedību un māju nosauca “Bajāri”, kaut pats cēlies no kalpiem. Viņam vienīgajam šajā pusē bijusi pasūtīta avīze, un bijis lepns, jo uz tās bijis rakstīts: “Metāla kungam.” Apbrīnojama

pašapziņa,” dzimtas vēstures lappusi paver Inta un piebilst, ka zemes bijis vien divi hektāri. Kad mamma atguva zemi, no kaimiņiem nopirka vēl desmit hektārus.

“Lai saimniekotu, pietiek, lai attīstītos, par maz. Vēl trīs hektārus nomāju. Tā kā ir bioloģiskā saimniecība, sienu lopiem nevar pļaut tīrumos, kas nav sertificēti. Lauki kalnaini, mazi, te labību nevar izaudzēt,” stāsta saimniece un uzsver, ka videi draudzīga saimniekošana viņai ir pašsaprotama, kaut tas nav tik vienkārši.

Inta dzimusi cēsniņā. Vasarās dzīvoja pie vecāmmammas, kura iemācīja visus lauku darbus. Nu jau vairākus gadus Inta ir “Bajāru” saimniece.

Gaļas lopu – pareiza izvēle

“Kad mamma izveidoja saimniecību, bija piena govīs. Un tikai roku darbs. Tad kādudien pie mums atteicās braukt pēc piena. Pa dubļainu, bedrainu ceļu pēc pārdesmit litriem nebija vērts. Vetārste ieteica pāriet uz gaļas lopu audzēšanu. Tas bija pareizais lēmums,” tagad vērtē Inta un atzīst, ka, audzējot gaļas lopus, saimnieks jūtas daudz brīvāks.

Patlaban ganāmpulkā ir 16 lopu, ar katru gadu par kādu vairāk. “Pamazām gribu pāriet uz *limuzīniem*. Mazāk prasīga šķirne, govīm vieglas dzemdības. Šarolē ir skaisti, toties dzemdībās vairāk problēmu. Vēl ganāmpulkā ir pa kādam angusam,” stāsta saimniece. Ieejot aplokā, lopu nāk saimniecei pretī. “Man ir socializēts ganāmpulks. Katrai govij zinu vārdu,” ar smaīdu saka Inta un vērtē: “Lai varētu runāt par peļņu, jābūt lielākam ganāmpulkam. Pavasarī iegādājos bulli, mākslīgā apsēklošana telēm, kuras dzīvo brīvā valā, ir sarežģīta.”

Teliņi tiek audzēti septiņus astoņus mēnešus, tad pārdoti izsoļu namā. “Cenas svārstās atkarībā no piedāvājuma, bet tomēr ir augstākas, nekā var saņemt, pārdodot gaļai. Man arī svarīgi, ka pārdodu, nevis atdodu gaļai. Mazā ganāmpulkā saimnieks katram lopam pieķeras,” teic Inta.

Ziemā ganāmpulks dzīvo aplokā

■GANĪBĀS. Vaives pagasta zemnieku saimniecības “Bajāri” saimniece Inta Ezerniece aprauga, kā jūtas ganāmpulks.

pie kūts. Kad vēlas, var ieiet siltumā. “Ir tādas govīs, kuras pat sniegunā dzīvo ārā. Barība un ūdens ir, neko vairāk nevajag,” saka saimniece.

Dravā labs inesums

Arī nodarbošanās ar biškopību Intai Ezerniecei ir mantojums. Vecāimātei bija daži stropi, un Intai jau bērnībā bija jāiet palīgā. Tagad dravā ir 35 saimes. Biteniece vērtē, ka šovasar bites bijušas čaklas, piensesušas pilnas kāres ar medu. “Kārtīgi vēl neguļ, jo laiks silts. Šoruden ar saimēm viss kārtībā. Pērn jau rudenī dažas saimes pazuda, stropi bija tukši. Tā arī nesapratu,” stāsta rāmuliete.

Medu lielākoties pērk ilggadēji kundes, kuri labi zina, kur tas vākt. Inta atzīst, ka ierobežojumu laiks daudz izjaucis, tagad nevienu vien pērk medu attur cenu

celšanās visam.

“Cenu neesmu palielinājis, saprotu, ko cilvēki var atļauties nopirkt. Kā būs nākamgad, vēl nevar pateikt. Cukuram cena palielinājas. Kā jau bioloģiskā saimniecībā izmantoju tikai bioloģisko cukuru, kas jau tā ir dārgāks. Diemžēl esmu pārliecinājies, ka maz ir tādu, kuri novērtē bioloģiskā saimniecībā izaudzēto, saražoto. Nākas skaidrot, kāpēc dārgāk, ko nozīmē bioloģisks medus,” pārdomas izsaka Inta.

Tikai jāturpina

Bieži vien sabiedrībā izskan, ka valsts taču atbalsta bioloģisku saimniekošanu. Par to “Bajāru” saimniecei savs viedoklis. “Atbalsts ir, bet cik laika prasa dokumentu kārtošana, jāreķinās ar iegādējam pārbaudēm. Ierobežojumi un arī izmaksas ir lielas,” vērtē I.Ezerniece un piebilst, ka pati gan saimnieko, gan kārtu

grāmatvedību, gan reizē ir arī tirgotāja. Saimniecība ir arī vietējās pārtikas produkcijas katalogā “Novada garša”, bet Inta vērtē, ka no šīs reklāmas ieguvums mazs. Klientiem tiek piedāvāti arī izaudzētie dārzeņi, pupas. “Audzēju sev, un vienmēr izaug vairāk. To arī pārdodu,” bilst saimniece.

Laukos viss jāpagūst izdarīt laikā. Katra kavēšanās ietekmē gala rezultātu. “Viena ar visu galā nē-taktu. Ģimenes atbalsts ir neat-sverams. Man ir divas māšas un divi brāļi,” uzsver “Bajāru” saimniece un piebilst, ka līdz šim iz-tikts bez kredītiem. Inta uzsver: “Vairs nav meža, un nav arī kredī-tu. Nevaru iedomāties, kā būtu bi-jis pandēmijas laikā, ja vēl nāktos maksāt aizdevumu,” saka zem-niece. Projektā gūts atbalsts ma-zajām saimniecībām un iegādāta siena savākšanas tehnika.

Ziemā ir laiks gan kalt plānus pavasarim, gan darīt to, kas ļoti patīk. Intas sirdslieta ir rokdarbi. Tiem arī vasarā tika nozagts katrs brīvāks brīdis. □

Mežacūku vairāk, arī postījumu

Šajā medību sezonā Valsts meža dienests (VMD) saņēmis 45 ziņojumus par mežacūku nodarītiem lauku postījumiem. Tie galvenokārt saņemti no zemniekiem Sēlijas, Dienvidlatgales un Ziemeļvidzemes virsmežniecību teritorijās. Pērn VMD šādu informāciju centralizēti neapkopoja. Dienestā skaidro, ka mežacūku skaits pēdējos gados pamazām pieaug un pēc VMD vērtējuma to Latvijā ir ap 26 000. Skaits tiek novērtēts pavasarī pirms vairošanās sezonas sākuma, bet pēc tam to skaits var pieaugt vairākkārt.

Arī lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības “VAKS” valdes priekšsēdētājs Indulis Jansons aģentūrai

LETA norādījis, ka mežacūku blīvums strauji palielinās un, lai gan bija manāmi mežacūku postījumi labības laukos neilgi pirms ražas novākšanas, lielākie postījumi vēl tikai sekos ziemas mēnešos, kad dzīvnieku barības bāze būs mazāka un nodarītie postījumi ziemāju tīrumos palielināsies.

Tāpat VMD uzsver, ka mežacūkas ir nelimitētie medījamo dzīvnieki, kurus var medīt visu gadu. Lai veicinātu Āfrikas cūku mēra apkarošanu, VMD 2022./2023.gada medību sezonā noteicis minimālo mežacūku nometīšanas apjomu 26 600 dzīvnieku. No tiem nometīs 12 600 mežacūkas. □

Sagatavojuši SARMĪTE FELDMANE

Kartupeļu ražas dažādas

Bioloģiskajās saimniecībās kartupeļu raža šogad ir sliktāka nekā pērn, aģentūrai LETA atzinusi Kartupeļu audzētāju un pārstrādātāju savienības valdes priekšsēdētāja Aiga Kraukle. Vismagākā situācija ir tieši bioloģiskajā lauksaimniecībā, kur raža ir tik maza, ka novāktā daudzums praktiski pietiek tikai nākamā gada kartupeļu sēklai. Tāpat arī bioloģisko kartupeļu ražas kvalitāte nav tik laba, kā lauksaimnieki gaidīja.

Vienlaikus A.Kraukle informēja, ka konvencionālajā lauksaimniecībā kartupeļu audzētājiem šis gads ir bijis pietiekami labs. Salīdzinot ar iepriekšējo, daudzumi lauksaimniekiem raža šogad ir būtiski lielāka, lai gan asociācijā no lauksaimniekiem saņemti arī ziņojumi par

sliktu ražu.

A.Kraukle uzsver, ka šogad laika apstākļi ražas novākšanai bija pietiekami labi, bet vēlās graudu ražas dēļ daudzās saimniecībās kartupeļu novākšanas laiks sakrita ar ziemāju sēju. Realizācijas cenas kartupeļu audzētājiem, salīdzinot ar pērnā gadu, nav augušas, bet izmaksas ir palielinājušās. Cenas augušas gan augu aizsardzības līdzekļiem, gan minerālmēsliem, bet A.Kraukle uzsver, ka augu aizsardzības līdzekļu sadārdzinājums kartupeļu audzētājiem nebija tik būtisks kā minerālmēsļu cenu kāpums. Daudzi lauksaimnieki minerālmēslus izmantoja minimālajā daudzumā, kas arī ietekmēja ražas kvalitāti un apjomu. □

Sagatavojuši SARMĪTE FELDMANE